

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Polvijärven kunta pitää hyvänä asiana ja siten puoltaa Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen tarkistamista siirtolaskelmien osalta sekä Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen hyvinvointialueiden rahoituksen laskelmien tarkastamisesta vuonna 2023. Oikeudenmukaisuuden ja kuntien tasapuolisen kohtelun lisääminen on kannatettava tavoite.

Polvijärven kunta esittää, että siirtolaskelmissa kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset poistetaan täysimääräisinä, eikä esitettyä merkittävyystarkastelua tehtäisi.

Tämän tyyppisissä asioissa, kuten nyt käsiteltävänä olevissa siirtolaskelmien oikaisuissa ei omavastuurajan, esim. 30 €/asukas asettaminen ole mitenkään perusteltua. Kun siirtolaskelmiin sisältyy kuntien eriarvoisuutta lisääviä tekijöitä, on ne oikaistava kokonaan, eikä niihin tule jättää kunnan vastuulle jäävää omavastuuosuutta. Jos tarkistus koskisi vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista, on riski siitä, että tarkistuksen tavoite tasapuolisuuden lisäämisestä ei tule toteutumaan. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdenvertainen kohtelu varmistuu vain, jos valtionvarainministeriö käy läpi kaikkien kuntien tilinpäätökset ja niiden perusteella laaditut siirtolaskelmat vuosien 2021 ja 2022 vääristävien erien osalta.

Polvijärven kunta tuo esille, että kunnat ja alueet ovat hyvin erilaisia keskenään. Pienelle kunnalle omavastuuraja, esim. 30 €/asukas, voi olla todella merkittävä verrattuna isoon kuntaan / kaupunkiin. Polvijärven kunnan osalta 30 €/asukas tarkoittaa noin 123 000 euroa vuodessa, mikä kunnallisveroprosenttiin suhteutettuna vastaa noin 0,25 prosenttiyksikön suuruista vuotuista kunnallisverotuottoa. Sen vuoksi on tärkeää, että siirtolaskelmien osalta tarkastelu tehdään täysimääräisesti, eikä asetukseen vahvisteta omavastuurajoja.

Monien edelläkävijäalueiden, kuten Pohjois-Karjalan (Siun soten), osalta tilanne on monin paikoin erilainen kuin niissä kunnissa ja kaupungeissa, jotka vasta nyt (1.1.2023 lukien) siirtävät sote-toimintojaan hyvinvointialueille. Tämä eroavaisuus olisi hyvä vielä tunnistaa ja miettiä, onko alueiden välillä eroja ja mistä ne johtuvat. Esimerkiksi viimeisen vuoden alijäämän kasvuvauhti / suuruus saattaisi olla tällainen tarkasteltava erä, kuin myös erän tosiasiallinen sisältö.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtiosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**
- 5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen**
- 6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot**

Polvijärven kunta puoltaa yllä olevien erien huomioimista siirtolaskelmien oikaistavina erinä täysimääräisesti, kuitenkin huomioiden kohdat 3. ja 4. seuraavasti:

Kohta 3: Erityisen tärkeänä pidetään asetuksen perustelumistion kohtaa 4 Pääasialliset vaikutukset (s. 5/13, kappale 11), jossa todetaan "Ehdotetun asetuksen sääntelyn perusteella kunnan ja kuntayhtymän, eli tässä vaiheessa hyvinvointialueen, täytyisi toimittaa riittävä selvitys kyseessä olevista kustannuksista, niiden kirjaamisen perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, johon erityisesti takautuvien erien, kuten palkkaharmonisaatiokustannusten maksaminen perustuu.

Jos kunta on jättänyt kirjaamatta sote-kuntayhtymän esittämän osan alijäämästä, joka on esim. mahdollisten tulevien palkkaharmonisaatiokustannusten vaikutusta, ei näitä pidä ottaa huomioon kunnan valtiosuuslaskelmaa vähentävänä, oikaistavana eränä siirtolaskelmissa, eikä varsinkaan asetusluonnoksessa mainitun mukaisesti siten, että tiedot otettaisiin jonkin muun, tässä tapauksessa sote-kuntayhtymän, tilinpäätöstiedoista.

Polvijärven kunta kuitenkin puoltaa, että hyvinvointialueen rahoitukseen lasketaan esityksen mukaisesti huomioon otettavana osuus, joka vastaa yhden vuoden kustannuksia. Toisena mahdollisuutena kunta näkee, että hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon se summa, jonka sote-kuntayhtymä on esittänyt tilinpäätöksessään. Tällöin myös mahdollisen kustannuksen tulee jäädä hyvinvointialueen kustannukseksi täysimääräisesti.

Näiden erien tarkastelussa tulisi huomioida myös se, että kunnat ovat jo vuosia maksaneet sote-kustannuksissaan palkkaharmonisaation kustannuksia, näin myös vuosien 2021 ja 2022 ajalta. Tältä osin kunnat ja alueet eroavat voimakkaasti toisistaan. Tämä palkkaharmonisaation osuus on jo

kirjautunut kuntien tilinpäätöksissä niiden kustannuksiksi. Mikäli kunta ei ole kirjannut palkkaharmonisaatiokustannuksia tilinpäätöksiinsä, niin sille on ollut perusteensa, jotka tulee ottaa huomioon. Esim. Polvijärven kunnan vuoden 2022 tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja liitetiedoissa on kirjaamatta jättämisen perusteet avattu perusteellisesti. Tässä kohdin tulee esille alueiden erilaisuus ja sen myötä tapahtuva epäoikeidenmukainen kohtelu, mikäli ei huomioida niitä perusteluita, joiden perusteella palkkaharmonisaatiokustannuksia ei ole kirjattu tilinpäätöksiin, vaikka kirjaamatta jättäminen perustuu mm. kirjanpitolakiin ja voimaanpanolakiin.

Kunnan tiedot pitää huomioida kunnan esittämien tilinpäätöstietojen mukaisesti, eikä ottaa tietoja esim. sote-kuntayhtymän tilinpäätöksestä.

Kohta 4: yli/alijäämistä tulee poistaa ensin koronakertapalkkioiden vaikutus vuosilta 2021 ja 2022 ja sen jälkeen muut oikaisuerät täysimääräisinä. Yli/alijäämät tarkastellaan kunnan osalta kunnan tilinpäätöstietojen ja siirtolaskelmien mukaan eikä esim. toisen organisaation, kuten sote-kuntayhtymän tilinpäätöstietojen mukaisesti.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Kyllä, korona-avustukset vuosien 2021 ja 2022 osalta.

Muut yksittäiset tai kertaluonteiset tai takautuvat erät, jotka voivat olla kunta- ja/tai aluekohtaisia. Nämäkin erät tulisi huomioida täysimääräisinä, koska niiden kuntakohtainen merkittävyys saattaa olla suuri.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnys mielestänne oikea?

Asetuksen muutosesityksessä on ehdotettu, että kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna.

Polvijärven kunta esittää kantanaan, että merkittävyystarkastelua ei tule tehdä tai asettaa esim. 30 €/asukas rajaa tarkastelun perusteeksi. Oikaistavat erät tulee ottaa huomioon täysimääräisinä kuntien ja alueiden oikeudenmukaisen kohtelun ja siten koko asetusmuutoksen tavoitteen täyttymiseksi.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Polvijärven kunnan näkemys on, että ehdotettu asetusmuutos ja oikaisumenettely ovat toimeenpantavissa ja että kunnat pystyvät raportoimaan tiedot annetussa ajassa kesäkuun loppuun

mennessä (kysely kunnille ja kuntayhtymille = hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus).

Riskiä sisältyy siihen, saadaanko asetus ajoissa valmiiksi ja toisaalta tietojen läpikäyntiin ja niiden mahdolliseen kommentointiaikatauluun syksyn 2023 kuluessa. Prosessin edetessä olisi hyvä toimintatapa sellainen, jossa kuntia ja hyvinvointialueita kuullaan prosessin jokaisessa vaiheessa, esim. 16.5.2023 pidetyn kuulemistilaisuuden mukaisesti.

6. Muita huomioita.

Kuntien ja alueiden erilaisuus on syytä huomioida tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi. Kuntien tiedot tulee ottaa vain kuntien toimittamista tiedoista ja siirtolaskelmasta.

Hallikainen Heikki
Polvijärven kunta - Polvijärven kunnanhallitus